

20 ROKOV spolu

20 rokov členstva v EÚ pre Cyprus, Česko,
Estónsko, Lotyšsko, Litvu, Maďarsko, Maltu,
Poľsko, Slovensko a Slovinsko

20 rokov spolu - 20 rokov členstva v EÚ pre Cyprus, Česko, Estónsko, Lotyšsko, Litvu, Maďarsko, Maltu, Poľsko, Slovensko a Slovinsko

Európska komisia
Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu
1049 Brusel
BELGICKO

PDF ISBN 978-92-68-14744-3 doi:10.2775/874083 NA-09-24-244-SK-N

Európska komisia nezodpovedá za žiadne následky opakovaného použitia tejto publikácie.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024

© Európska únia, 2024

Politika Komisie týkajúca sa opakovaného použitia materiálov sa riadi rozhodnutím Komisie 2011/833/EÚ z 12. decembra 2011 o opakovanom použití dokumentov Komisie (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39, ELI: <https://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Ak nie je uvedené inak, opakované použitie tohto dokumentu je povolené v zmysle medzinárodnej licencie Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znamená, že opakované použitie je povolené za predpokladu, že sa riadne uvedie zdroj a akékoľvek zmeny.

Akékoľvek použitie alebo reprodukcia prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve Európskej únie, môžu byť podmienené získaním súhlasu príslušných nositeľov práv.

FOTOGRAFIE

Pokiaľ sa neuvádza inak, všetky obrázky © Európska únia

Obsah

Viac príležitostí pre ľudí a lepšia kvalita života	4
Vytváranie rastu, pracovných miest a prosperity	6
Posilnenie konkurencieschopnosti európskeho priemyslu a dôležitých odvetví	8
Investovanie do našej Únie	10
Rozvoj inovácií a výskumu	12
Solidarita v praxi	13
Posilňovanie úlohy Európy vo svete	15

Pred dvadsiatimi rokmi sa naša európska rodina rozrástla. 1. mája 2004 sa občania Cypru, Česka, Estónska, Maďarska, Lotyšska, Litvy, Malty, Poľska, Slovenska a Slovinska stali občanmi EÚ. Zo dňa na deň sa naša Únia premenila na väčší politický, hospodársky a kultúrny útvar, ktorý sa rozprestiera od Tallinnu po Lisabon, od Valletty po Štokholm, od Dublinu po Nikóziu. Pristúpenie Bulharska, Rumunska a Chorvátska o niekoľko rokov neskôr našu Úniu ešte viac posilnilo.

Za posledné dve desaťročia nabrali zmeny v Európskej únii nevídané tempo. 450 miliónov Európanov získalo slobodu pohybu po celej rozšírenej únii. Občania majú silnejšie práva a slobody. Demokracia a právny štát spevnili napriek tomu, že niekedy sú podrobované skúškam. Príležitostí pre ľudí a podniky je čoraz viac.

Následkom veľkého rozšírenia v roku 2004 sa EÚ stala jedným z najväčších jednotných trhov na svete. Dosiahli sme rast a prosperitu. Za posledných 20 rokov sa vďaka investíciám a fondom EÚ v 27 členských štátoch na celom kontinente vybudovala moderná infraštruktúra a prepojenia. Európska spoločnosť profitovala z väčšieho počtu inovácií, verejných a súkromných investícií, voľného pohybu tovaru, služieb, kapitálu a ľudí, prísnejších štandardov a lepších príležitostí.

Nebolo to vždy ľahké. Nové členské štáty sa museli vo všetkých odvetviach prispôbiť novým pravidlám. Hoci využívali príležitosti a získali prístup na väčší trh, museli sa vyrovnáť so zvýšenou hospodárskou súťažou. Aj v dovtedajších členských štátoch sa niektoré odvetvia museli prispôbiť. V tejto súvislosti je Európska únia dobre vybavená, aby zabezpečila spravodlivosť a zmierňovala dosah týchto zmien. Rôzne fondy a podporné nástroje – vrátane kohéznych fondov – pomohli zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo.

Rozšírenie EÚ je úspešným príbehom. Pomáha členským štátom lepšie zvládať európske a globálne výzvy. Hoci finančná kríza, pandémia COVID-19, ruská agresia voči Ukrajine a najnovšie vojna na Blízkom východe niekedy podrobili jednotu EÚ skúške, naša rozšírená Únia vždy dokázala reagovať a splniť svoje sľuby.

S desiatimi členskými štátmi, ktoré do EÚ vstúpili pred dvoma desaťročiami, je dnes Únia silnejšia. Zároveň je na tom každý štát vďaka členstvu v EÚ lepšie.

Podľa prieskumu Eurobarometra sa v priemere **79 % občanov žijúcich v členských štátoch, ktoré vstúpili do EÚ pred 20 rokmi, domnieva, že ich krajina mala z členstva v EÚ prospech.**

Rovnako **70 % občanov 15 krajín, ktoré už v tom čase boli členmi, sa domnieva, že členstvo v EÚ je prospešné** (v porovnaní s 53 % v roku 2004).

© FREDERICK FLORIN/AFP via Getty Images

Viac príležitostí pre ľudí a lepšia kvalita života

Rozšírenie prinieslo viac príležitostí pre občanov zo všetkých členských štátov, aby mohli študovať a pracovať kdekoľvek v Európskej únii. Od roku 2004 využilo viac než 2,7 milióna ľudí z desiatich nových krajín príležitosť študovať a vyučovať v zahraničí. Vďaka programu Erasmus+ zároveň viac než 600 000 mladých ľudí z iných krajín EÚ študovalo na univerzitách v týchto krajinách.

Z desiatich členských štátov, ktoré do EÚ vstúpili v roku 2004, je deväť plne súčasťou schengenského priestoru, najväčšieho priestoru voľného pohybu na svete, ktorý zaručuje plynulé a bezpečné cestovanie. Pokračuje úsilie o integráciu Cypru do schengenského

priestoru, pričom sa zohľadňujú jeho osobitné okolnosti.

Členské štáty zároveň účinnejšie spolupracujú v boji proti cezhraničnej trestnej činnosti, k čomu prispievajú spoločné pravidlá, operačná spolupráca a podpora EÚ. Pomohla napríklad v boji proti obchodovaniu s drogami, praniu špinavých peňazí a internetovej trestnej činnosti.

Európska únia dosiahla za posledných 20 rokov významný pokrok

aj v oblasti sociálnych práv, ochrany zdravia a životného prostredia, odpadového hospodárstva, práv spotrebiteľov a bezpečnosti výrobkov, čím pomohla zlepšiť celkovú kvalitu života ľudí. Desať krajín, ktoré do EÚ pristúpili v roku 2004, si tieto prísnejšie štandardy nielen osvojili, ale aj prispeli k ich formovaniu. Dnes je v celej Únii lepšie chránená príroda, v mestách je čistejší vzduch a ochrana súkromia má vyššiu úroveň.

Od roku 2004 sa na programe Erasmus+ zúčastnilo viac než 2,7 milióna mladých ľudí z desiatich nových členských štátov.

Od vstupu do EÚ sa v týchto desiatich členských štátoch zvýšil objem recyklácie komunálneho odpadu. Slovensko, Litva, Slovinsko a Lotyšsko a ďalší od roku 2004 do roku 2022 zaznamenali nárast miery recyklácie o viac než 40 percentuálnych bodov.

Za posledných 20 rokov sa priemerná **stredná dĺžka života** v štátoch zapojených do procesu rozširovania v roku 2004 zvýšila **zo 75 rokov na 79 rokov**, čím sa takmer zotrel rozdiel oproti **priemeru EÚ27, ktorý je 81 rokov**.

Podľa najnovšieho štandardného prieskumu Eurobarometra sa pre tých, ktorí vstúpili do Európskej únie pred 20 rokmi, **zvýšila spokojnosť so životom zo 68 % v roku 2004 na 89 % v roku 2024**.

Vytváranie rastu, pracovných miest a prosperity

Napriek celosvetovému hospodárskemu poklesu hospodárstvo EÚ za posledných 20 rokov vzrástlo o 27 %. Krajiny, ktoré sa stali súčasťou našej Únie v roku 2004, zaznamenali výrazný hospodársky rast. Napríklad objemy poľskej a maltskej ekonomiky sa viac než zdvojnásobili. Slovensko vzrástlo o 80 %. **Ekonomiky všetkých nových členských štátov sa neustále približujú k priemeru EÚ27.**

Aj krajiny, ktoré v čase rozšírenia v roku 2004 už boli členmi, zaznamenali rast a prosperitu. Za posledných 20 rokov sa vývoz zo Španielska do týchto desiatich krajín zdvojnásobil. Taliansky obchod s tovarom s týmito štátmi sa v tomto období zvýšil o 77 %. Výrazne narástli aj obchodné väzby medzi Litvou a Švédskom. Za menej než dve desaťročia sa vnútorný tok tovaru v rámci EÚ zvýšil o viac než 40 %.

Ľudia si tento rast vo svojich životoch všimli. Reálne mzdy sa v týchto desiatich štátoch od roku 2004 do roku 2023 zdvojnásobili. Zároveň sa o polovicu znížila miera chudoby. **Z 26 miliónov nových pracovných miest, ktoré vznikli v celej EÚ za posledných 20 rokov, bolo 6 miliónov miest vytvorených v desiatich nových členských štátoch EÚ.**

Hospodárstva desiatich členských štátov, ktoré pristúpili k EÚ v roku 2004, zaznamenali udržateľný hospodársky rast: v Estónsku bola priemerná ročná miera rastu hrubého národného dôchodku (HND) vyššia ako 8 %, zatiaľ čo Poľsko, Slovensko, Malta a Lotyšsko rástli v priemere o viac ako 7 %.

Priemerný HDP na obyvateľa v týchto desiatich členských štátoch stúpol z 59 % priemeru EÚ27 v roku 2004 na 81 % v roku 2022.

Miera chudoby a sociálneho vylúčenia v týchto členských štátoch **výrazne klesla, a to z 37 % v roku 2005 na 17 % v roku 2020.** Počet detí ohrozených chudobou sa v rovnakom období znížil zo 41 % na 17 %.

Podiel ľudí vo veku 25 – 34 rokov s terciárnym vzdelaním sa od pristúpenia do EÚ v týchto desiatich členských štátoch zvýšil takmer o 20 percentuálnych bodov.

Sedem z týchto desiatich členských štátov prijalo euro. Slovinsko ho prijalo ako prvé v roku 2007 a Litva ho prijala v roku 2015. To umožnilo väčšiemu počtu podnikov a občanov naplno využívať výhody jednotného trhu bez kurzových rizík.

Posilnenie konkurencieschopnosti európskeho priemyslu a dôležitých odvetví

Mnoho odvetví – od poľskej elektroniky až po nemecký automobilový priemysel – rástlo vďaka úsporám z rozsahu, ktoré ponúka rozšírený jednotný trh. Európsky priemysel získal lepší prístup ku kľúčovým vstupom, ako sú napríklad kritické suroviny. Spoločnosti si môžu teraz ľahko zaobstarať meď na Cypre, kobalt v Česku, vzácne zeminy v Litve a nikel na Slovensku.

Širšie členstvo v EÚ vytvorilo aj príležitosti predávať na väčšom trhu s agropotravinárskymi výrobkami, vďaka čomu majú občania väčší výber kvalitných výrobkov. Týchto desať nových členských štátov obohatilo poľnohospodársku rozmanitosť EÚ rôznymi poľnohospodárskymi tradíciami, plodinami, hospodárskymi zvieratami a vysokokvalitnými výrobkami. **Hodnota poľnohospodárskej výroby v týchto krajinách sa za posledné dve desaťročia strojnásobila a prekročila 68 miliárd eur.**

„Hodnota poľnohospodárskej výroby v desiatich nových členských štátoch sa za posledné dve desaťročia strojnásobila a prekročila 68 miliárd eur.“

© NurPhoto via Getty Images

„Mnoho odvetví – od poľskej elektroniky až po nemecký automobilový priemysel – rástlo vďaka úsporám z rozsahu, ktoré ponúka rozšírený jednotný trh.“

Prístup k väčšiemu jednotnému trhu sa pre európske priemyselné odvetvia ukázal ako prínosný. V rokoch 2004 až 2022 Slovensko zdvojnásobilo svoju výrobu základných kovov, zatiaľ čo Česko viac než zdvojnásobilo svoju výrobu papierenských výrobkov.

Prostredníctvom spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ pomohla v týchto desiatich členských štátoch modernizovať poľnohospodársky sektor a potravinársky priemysel.

Európania si môžu vyberať z viacerých kvalitných potravín a výrobkov pochádzajúcich z celej Únie. Do zoznamu výrobkov s chráneným označením pôvodu EÚ bolo z týchto desiatich krajín pridaných viac než 280 výrobkov – od vína z ostrova Gozo až po slovenskú kyslú kapustu.

Investovanie do našej Únie

Za posledných 20 rokov EÚ investovala veľký objem finančných prostriedkov do infraštruktúry, aby sa Európa stala lepším miestom na život a prácu – od diaľnic po potrubia, verejnú dopravu, konektivitu, dátové centrá a cezhraničnú infraštruktúru.

Európske dopravné spojenia sa rozšírili a zlepšili, pričom prepojili všetky časti kontinentu. Napríklad Slovinsko má v súčasnosti rozšírenú elektrifikovanú vlakovú sieť, zatiaľ čo investície EÚ prispeli aj k rozvoju liniek metra v Maďarsku. Pripravuje sa mnoho ďalších projektov – napríklad Rail Baltica prepojí pobaltské štáty so zvyškom Európy, čím sa zlepší prepojenie medzi Fínskom a inými krajinami v EÚ.

Náš integrovaný trh s energiou – s prepojenými elektrizačnými sústavami medzi Maltou a Talianskom a s plynárenskými prepojeniami spájajúcimi okrem iného Dánsko a Poľsko – nám pomohol prekonať krízy, napríklad keď Rusko prerušilo dodávky plynu. Krajiny EÚ spolupracovali na získavaní bezpečnejších a udržateľnejších dodávok energie, ktoré sú hybnou silou prechodu na čistú energiu a znižujú našu závislosť od ruských fosílnych palív.

„Rail Baltica spája pobaltské štáty so zvyškom Európy.“

Vďaka značným investíciám EÚ sa zvýšilo pokrytie vysokorýchlostnými širokopásmovými sieťami a v celej EÚ sa zlepšil prístup na internet. Lídri v digitálnom sektore (napríklad Estónsko) pomáhajú zavádzať nové služby elektronickej verejnej správy. Vo všetkých častiach Európy získali milióny ľudí prístup k sieti 5G. Všetci občania EÚ okrem toho profitovali z odstránenia poplatkov za mobilný roaming, čo znamená, že pri cestovaní po 27 členských štátoch už nemajú dodatočné náklady na hovory alebo smsky zo zahraničia. Investície EÚ pomáhajú ďalej zlepšovať prepojenosť a odolnosť siete – napríklad prostredníctvom novej optickej trasy spájajúcej Švédsko a Fínsko s pobaltskými krajinami.

Dnes sa posúvame vpred aj s nástrojom NextGenerationEU. **Financujú sa z neho stovky projektov v hodnote viac než 800 miliárd eur – od veterných parkov na mori po elektrické vlaky, od špičkových digitálnych služieb po prvotriedne zdravotnícke strediská – ktoré vo všetkých 27 členských štátoch vytvárajú kvalitné pracovné miesta.**

Keďže strategické prostredie okolo nás sa stále mení a Európa musí zintenzívniť svoju obranu, do tohto úsilia sa zapájajú všetky členské štáty – od estónskeho obranného výskumu až po vývoj švédskych lietadiel a výrobu poľskej munície.

Vďaka finančnej podpore z politiky súdržnosti EÚ a Nástroja na prepájanie Európy sa **európska dopravná sieť transformovala a rozšírila**. Dĺžka diaľnic v Poľsku, Maďarsku a na Slovensku sa za posledných dvadsať rokov strojnásobila. Od roku 2004 sa železničná sieť Litvy rozšírila o 200 kilometrov.

Za posledných 20 rokov sa EÚ podarilo zlepšiť energetickú efektívnosť jej hospodárstva. EÚ ako celok znížila energetickú náročnosť svojho hospodárstva takmer o 33 %. Desať nových členských štátov dosiahlo ešte lepšie výsledky – znížilo energetickú náročnosť svojich hospodárstiev o vyše 40 %.

Rozvoj inovácií a výskumu

Za posledných 20 rokov Európska únia zaznamenala množstvo objavov v oblasti výskumu a tvorivých inovácií – napríklad v oblasti prevencie chorôb a liečby rakoviny. Mnohé z nich sa uskutočnili v desiatich nových krajinách EÚ alebo boli výsledkom spolupráce medzi výskumnými pracovníkmi z dlhodobých a nových členských štátov s finančnou podporou EÚ.

Maďarskí a francúzski vedci pokročili vo výskume hmoty a za svoju prácu získali Nobelovu cenu za fyziku. Akademickí pracovníci od Lotyšska až po Španielsko napríklad úzko spolupracovali na tom, aby rozšírili naše znalosti o genómoch.

„Za posledných 20 rokov Európska únia zaznamenala množstvo objavov v oblasti výskumu a tvorivých inovácií.“

Česko, Maďarsko, Taliansko, Nemecko spolu s inými štátmi spolupracujú na budovaní **najväčšej a najvyspelejšej vysokovýkonnej laserovej infraštruktúry na svete.**

Solidarita v praxi

V prípade katastrof – od povodní po lesné požiare, od zemetrasení po núdzové zdravotné situácie – si 27 členských štátov navzájom poskytuje životne dôležitú pomoc.

Počas posledných 20 rokov poskytovali všetky štáty EÚ prostredníctvom mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany podporu na celom kontinente aj mimo neho. Existuje množstvo príkladov. Po prítalových povodniach v roku 2010 poskytlo Maďarsku urýchlenú pomoc päť členských štátov. V lete 2022, keď Slovinsko čelilo ničivým prírodným požiarom, prišli mu na pomoc rakúski hasiči. Minulý rok, keď Grécko bojovalo s obrovskými prírodnými požiarimi, prišli mu na pomoc špecialisti na núdzové situácie zo Slovenska.

Od prvého dňa ruskej agresívnej vojny proti Ukrajine členské štáty EÚ spolupracovali na poskytovaní podpory ukrajinskému ľudu. Logistické centrá v Poľsku a na Slovensku, ako aj v Rumunsku pomohli distribuovať a nasmerovať pomoc z celej Únie. EÚ poskytuje dočasnú ochranu na viac než 4,1 milióna ukrajinských utečencov, pričom takmer 1,7 milióna z nich prijali členské štáty, ktoré vstúpili do EÚ v roku 2004.

Členské štáty EÚ spolupracovali na mobilizácii núdzovej pomoci iným krajinám a jeden druhému, pričom odpovedali na viac ako 700 žiadostí o pomoc podaných od roku 2004 prostredníctvom mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany.

Zásoby zdravotníckych položiek v systéme rescEU, ktoré sa nachádzajú v Maďarsku, Poľsku, Litve a Slovinsku, ako aj vopred pripravené hasičské lietadlá na Cypre a vrtuľníky v Česku **umožnili EÚ rýchlo nasmerovať podporu do všetkých 27 členských štátov.**

V Poľsku sa nachádza zdravotnícke evakuačné centrum EÚ pre ukrajinských pacientov, ktorí potrebujú naliehavú liečbu. Dodnes **bolo premiestnených viac ako 3 200 ľudí, aby dostali špecializovanú zdravotnú starostlivosť v nemocniciach v celej Európe.**

Cyprus je v popredí námorného koridoru, ktorý poskytuje humanitárnu pomoc palestínskemu ľudu.

Posilňovanie úlohy Európy vo svete

Za posledných 20 rokov sa hlas Európy na svetovej scéne posilnil – či už ide o vyburcovanie celého sveta, aby prijal opatrenia v oblasti zmeny klímy, o boj proti pandémie alebo o podporu demokracie.

Pristúpenie desiatich nových členských štátov posilnilo našu hospodársku silu v celosvetovom meradle. Vďaka väčšiemu jednotnému trhu sa EÚ stala ešte atraktívnejším obchodným partnerom, čo nám umožňuje vytvárať nové príležitosti v zahraničí. Od roku 2004 sa náš globálny medzinárodný obchod zvýšil o 3 bilióny eur – v roku 2023 dosiahol 5 biliónov eur.

Väčšia Únia takisto posilnila úlohu Európy ako najvýznamnejšieho darcu humanitárnej pomoci. Európsku humanitárnu pomoc, či už na Ukrajine, v Gaze alebo v Sudáne, poskytujú humanitárni pracovníci z celej EÚ vrátane poľských mimovládnych organizácií, českých humanitárnych partnerov a cyperských humanitárnych pracovníkov.

Rozšírením sa podporila prosperita, posilnila demokracia a zabezpečila stabilita v celej Únii. **EÚ sa s 27 členskými štátmi stala silnejším geopolitickým aktérom.**

„EÚ sa s 27 členskými štátmi stala silnejším geopolitickým aktérom.“

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie